

AKATALPA

Ocak 2023 - Sayı 277

Aylık Şiir ve Eleştiri Dergisi

ISSN 1305 - 7685

Yusuf ALPER

ÇARPAN

Ölümün duvarlarına çarpan kelebek
Başı dönüyor sonsuz boşlukta
Tutunacak annesini arıyor
Yok annesi o da sonsuz boşlukta
Çarpıyor ölümün duvarlarına

Anlamsızca dönüp duran bir böcek
Derin kuyusunda sonsuzluğun
Benim bu kuyuya bu suya
Durmadan buğday taşıyan
Anlam veren anlam alan karınca

Atımı kaybettim, atım yıldıda
Nasıl gideyim köyümün yağmurlarına
Bu dağın ardı meşe
Gün doğa gölge düşe
Gömün söğüt gölgelerine kavak boylarına

Cihan OĞUZ

MUCİZELER RÜYADA TAKLA ATAR

Nurcan'a

Kılıç dedi ki, ikiye ayırdığım dünya kâbustan beter olsun
İtiraz ettim, bahiste kalbimi ortaya koyarak
Aşkını tanımlamak beynin kıvrımlarında inci aramak gibi
Girersiniz, ama çıkmanız mucize

Dilimi çıkardım aynaya, nasılsa yüzüme tükürecek hâli yok
Aşk da dil çıkardı bana
Kılıcın arkadaşındı, dedi ki uçtuğunu sanır insan rüyada
Baş aşağı düşen acemi bir zıpkın

İkiye ayrılmış bir dünyanın ortasında kesildi lâfım
Kelimeler öyle kışkırdı ki sessizliği
Kılıç, kâbus, ben, üçümüz
Takla ata ata uçurumdan aşağı
Kalbime rağmen uçarak hem de
Dibe vurmuş bir halkın kaderine yama olarak
Uzlaştık ölümle
-diyecekken tam
Çat kapı aşk

Hüseyin ALEMDAR

İSTANBUL

Anladım ama yalnızlığım sürüyor
İlhan Berk

Yalnızlığımı İstiklal'e çıkarsam tanımaz beni
adına Hera dediğim kadınlar da yok orda çünkü

Aşk ve hiç kimse üç dilde ağlar Pera'da öyle ya
göğe bakıp az önce sevişmiş olsalar da

İşte, günahın ve uzağın harfleri İstanbul
dilde âh olan kalpten düşmüş küsülü nikâh

Gençliğim firari çağ fôtr şapkalı Yeşilçam jönü orda
pelikülünde gizli gizli öldüğüm filmler ne yapsam
donuKkan

Ahududu gençliğimi ben dahil kimse hatırlamaz şimdi
iki film birden'lere sinemaskop şiirler yazdım ya
g
a
m
yemem
ölsem de!

Çamlıca, 15 Aralık 2022

Gülçin Yağmur Akbulut, Serkan Akça, Osman Akyol, Necati Albayrak, Hüseyin Alemdar, Yusuf Alper, Sevda Altınkaya, Serap Aslı Araklı, Sevil Avşar, Cansu Aydın, Atnan Başkesen, Tahir Musa Ceylan, Filiz Kalkışım Çolak, Murat Dalgın, Ramis Dara, Deniz Dengiz, Muzaffer Develi, Orhan Emre, Barış Erdoğan, Osman Serhat Erkekli, Nurkan Gökdemir, Uluay Koçak Güvener, Nihan Işıker, Erhan İksamuk, Barbaros İrdelmen, Sinan Kaban, Ayşe Şafak Kanca, Mahir Karayazı, Mustafa Ergin Kılıç, Dilaver Korkmaz, Erdoğan Kul, Ferziye Küçük, Volkan Odabaş, Cihan Oğuz, Mustafa Oğuz, Hüseyin Peker, Onur Sakarya, Muharrem Sönmez, Eren Şahin, Kazım Şahin, Can Taşan, Ertuğrul Tiryaki, Mehmet Akif Tutumlu, Yeprem Türk, Yalçın Ülker.

SEDAT UMRAN'IN "KIŞ" ŞİİRLERİ

Ramis DARA

KIŞ ORDULARI

*Yalnayak basar toprağa,
mermer adımları arşınlar yeryüzünü,
ıslığıyla yalnızlığını çalarak
asar donukluğun kısık lâmbasını
ufkun dört duvarına.*

*Canı sıkılan bir çocuktur,
bir taşın üstüne oturur,
yazar buzdan harflerle
soğuşun şiirini
tertemiz defterine.*

*Kışkırtılmış bir kraldır,
buyruklarını gönderir,
sessizlik ordularını salar,
kar-ülkesinin.*

*Rozet satar bir çocuk,
ak rozetler takar
zorla rozetler satar,
biriktirir sessizliği kumbarasında.*

*Kış dünyamızın aksaçlı hokkabazı
gösterir en şaşırtıcı hünerini
yerleştirip el çabukluğuyla
doğayı cam tabutuna
yalandan bir ölümün.*

Hayatı sevmenin en kolay ve güzel yollarından biri mevsimlerden geçer. Mevsimlerle değişen hava durumu ve değişen doğa görünümleri; tanık olduklarından, yaşadıklarından bezmiş, hayattan soğur gibi olmuş insanları, ona yeniden bağlar.

Çünkü insan bıkan, var olduğu durumdan sıkılan, değişiklik isteyen, yenilik arayan; ama öte yandan dönem dönem geçmişini de özleyen, güzel hatıralarını zihninde canlandıran, varlığını sürdürdüğü o emin zamanları yeniden yaşamak isteyen karmaşık bir varlıktır.

Bu karmaşık varlığın isterlerine, özlemlerine cevap veren, sonsuz döngü araçları, güzelim mevsimlerdir, dört mevsim.

Beri yandan, tersinden baktığımızda, insanın bu oynak yapısını, değişen isteklerini tetikleyen de bu dört mevsim olabilir mi bilmiyorum?

Beş ay gece, beş ay gündüz, aralarda birer ay alacakaranlık (ya da kabaca altı ay gece, altı ay gündüz) yaşanan kutup insanların psikolojileri nasıldır, daha sağlam mıdır bunu da bilmiyorum.

Biz dönelim bizim mevsimlerimize.

Hem de kışa. Galiba en az istenene. Yaşam koşullarının diğer mevsimlere göre biraz daha zorlaştığı döneme. Ama bu değerlendirme ya da yargı içeren sözlerim elbette görece biraz. Mevsimlerin içinden en çok kışı sevenler de var elbette. Geçmiş masal ülkelerinin çocukları gibi... Hele yaz sıcaklarında bunaldıkça "aman kışın gözünü seveyim" diyen az

mı? O uzun terli günlerde bir an bile olsa kışı aramayan var mı?

Sedat Umran (1925-2013) şiirlerinde kış, çok ender olarak geleneksel-bildik şekilde olumsuzlukla yansıtılır, bir iki dize ya da dize parçası olarak.

Bu mevsimin özel tema (izlek) olarak ele alındığı bütün şiirlerde o sevilen, özlenen bir mevsim, bir sevgili, kanlı canlı bir varlık gibi betimlenir.

Şiir dünyasında *Leke* adlı kitabı ve buna adını veren şiirle kendine yer edinen Sedat Umran'ın bu mevsime ilişkin epey bir şiiri var.

Bunların en tipiklerinden biri de söz konusu kitap *Leke*'nin sonunda yer alan "Kış Orduları" şiiri.

Bu beş bölümlü şiirin her bölümünde kış, insanın çeşitli hallerine benzetilmiş.

Umran için eşyanın şairi denir, lekeyi "metafizik" bir derinlik içinde betimlemesi ustalık olarak görülür. Bu gözlem ya da kanı, iki alanın kesişmesi ya da sürtünmesiyle ortaya çıkmış bir sonuçtur ve bütün şiirinin özünü kapsar.

Alanlardan biri Ahmet Haşim - Necip Fazıl - Dağlarca - Necatigil çizgisine diğeri şairimizin Almanca bilmesi ve bu dildeki bazı düşünürlerden beslenmesiyle edindiği panteist duyumdur. Umran şiiri bu iki mecranın kesişimi ya da bileşimi gibidir.

Bu şiirde de kış gibi soyut sayılabilecek bir ad, kavram, canlandırılarak anlatılır.

Kış, girişte toprağa "yalnayak" basan biri, ikinci bölümde "canı sıkılan bir çocuk", üçüncüde "kışkırtılmış bir kral", dördüncüde "rozet satan bir çocuk" (yürürken yakalara düşen kar taneleri), sonuncuda "dünyamızın aksaçlı hokkabazı"dır. Başlıktaki "ordular" da kralla ilgili: Kralın buyruğunda "kar-ülkesinin" "sessizlik orduları" vardır.

Lapa lapa, sulu sepken, sağanak, geçişli ve en önemlisi tipi... şeklinde gerçekleşir akımları. En sevimlisi lapa lapa, biraz ürkücü tipi belki de.

Masum mülayim kral kızdırılır, kışkırtılırsa, ya da yardım isteği geçerse içinizden, kral kendisine ihtiyaç duyulduğunu hissederse, bunları salar üzerinize, ihtiyaç duyulan her yere. Ama gürlütlü patırtı içinde yakarak yıkarak, kan dökerek, ev ocak söndürerek değil. Sessizlik içinde. Belki dikkatli dinlenirse içsel, ince bir sesle. Sesin ses olduğu sesle. Gökten tane tane düşse de zaman içinde bütün zeminleri, çatıları, ağaç tepelerini de kaplayan, her şeyi birbirine eşitleyen kar, bu işte.

Kış ülkesinin iki kutbu var gibidir; biri suçsuzluk saflık çocukluk; diğeri görmüş geçirmişlik, aksaçlı hokkabazlık, krallık. Belki de hayatın başlangıcı ve sonu imgesi bu. O sondan da yeni tertemiz bir başlangıç doğabilecektir.

Şairin sonraki kitaplarında, özellikle *Kara Işıldak*'ta kışı anlattığı başka şiirleri de var. "Kış Dörtlükleri" adıyla üç parça halinde yayımlanmış tam 100 dörtlük, bunların başında gelir. Sonra "Kış Haritası", "Beyaz Tren", "Kışın Saltanatı", "Kış Kuşu" şiirleri. Sonraki kitaplarında da başka bazı kış şiirleri: "Nerdeyse Kış Gelecek", "Kışın Sevinci", "Kar Yağsa da", "Kış Bayramı"...

Bu şiirlerle girişte tamamını alıntılıdığımız "Kış Orduları" arasında motif, kavram, sözcük çakışmaları var elbette. Tema (izlek) ortaklığı olunca bunu belli oranda doğal karşılamak gerekir.

Bir defa, şairimiz için kış sessizlik demek her şeyden önce. Kış şiirlerinde en çok geçen sözcük bu.

Büyük kent ortamında İstanbul'da doğup büyümüş, burada ve bir dönem İzmir'de, sonra yeniden İstanbul'da

HEP BİR YOL VARDIR YÜRÜNECEK

yaşamış birinin gürültü patırtıdan bıkmayı, zaman zaman kışı ve onun göreceli sessizliğini ya da içsel sesini özleyip şiirine taşınması anlaşılabilir bir şey.

“Sessizlik orduları” tamlaması “Kış Dörtlükleri II”deki dörtlülüklerden birinde de geçer, bu arada:

*“Dağlar çektiler hep birden teslim bayrağını
Boyun eğdiler kış'ın sessizlik ordularına
Kış koşturuyor ıssızlık ovasında ak atını
Düşmemek için sımsıkı tutunduk yularına”*

Sessiz(lik)ten sonra en çok geçen beyaz, ak, bembeyaz, ap-ak, soğuk, ayaz sıfatları kışın en belirgin tezahürü ya da destekçisi karla ilgililer. Karsızken de soğuk ve ayaz olabildiğine göre özellikle renk sıfatları karla ilgili... Renk konusunda pamuk, patlamış mısır var bu arada. Zemin için karın uzantısı buz, mermer, cam.

Sedat Umran'ın en ilginç kış şiiriyse “Nerdeyse Kış gelecek”. Bence bu şiir başa aldığımız biraz şematik yapılı “Kış Orduları”na göre daha dolu ve özgün.

Büyük kentte yalnızlık çeken bireyin kışı beklerken duyduğu özlem ve sevinç anlatılıyor bunda. Gelmesi iyice yaklaşan kışın sessizliğiyle gönüllerde (“içimizde”) mayalanacak hamurdan yalnızlık oklavasıyla açılıp bekleyiş fırınında pişirilecek ekmekle doyulacak; kış, “ameliyat masasının başına” geçip operatör doktor gibi soğuşun “iç organlarını” açıp bir tür şok tedaviyle soğuşu sağlığına kavuşturacak; kış yine, bir sürpriz kuşu gibi insanların sevinç dallarına konup kalkacak; “çocuklar çığlıklarını gökyüzüne salıp”, kar topuyla, kardan adamlar, kızak kaymayla “sevinci” yükseltecek, “acıları” devirecek, zamanın düzlüğünde kayacaklardır...

Üzerinde biraz didaktik çizgi gölgesi gezinse de, bildik ayrıntılardan derlenmiş, hoş, başarılı, farklı bir şiir bence bu.

Şairin *Kış Bayramı* kitabındaki iki şiire de kısaca değinmek istiyorum. “Kışın Sevinci” zaten altı dizelik, tamamını alıyorum:

*“Kışın cebinde
yazdan kalmış
bir sıcak gün
bozuk para gibi
o denli önemsiz ki
harcayamamış!..”*

Belki 1940'ların Garip şiiri havasında, kışı bu sefer, karşıtı yazla karşılaştırarak öven hoş bir şiir.

Kış Bayramı kitabının sonundaki, ona adını veren kapanış şiiri de ilginç.

Leke kitabı gibi bu kitap da bir kış şiiriyle kapanıyor. Kış hayatın ve kitapların sonu gibi algılanıyor belki de şair tarafından. Belki de bir sondeyiş (epilog) bu şiirler, yaşanabileceklerin sonu olduğu gibi, söyleneceklerin de sonu.

“*Kış Bayramı*”nda şair ya da şiir kişisi, neredeyse hep olduğu gibi, kışı, olağanüstü güçleri ve iyilikleri olan bir canlı, bir insan gibi alır karşısına ve “*Ah ne kadar çok beyaz kullandın, harcadın kış / Dünyanın duvarlarını badanaladın, aka boğdun*” diye başlayıp; üç bölüm 14 dizelik şiiri “*Çocuklar kutladılar ak rozetler taka taka / Bembeyaz bayramını, sessiz, kurbanız, kansız!..*” gibi ünlemler ve bu tarihi coğrafyanın kulağına küpe bir ikilikle bitirir.

yıldızdan yıldıza yürümüşüm
mağmadan gün ağarmadan
insanlar ağrımadan
yeryüzüne

gözünden gözüne
güzünden güzüne
bir düzine hayatın eğrisine düzüne
bu düzenin üstüne üstüne bu üzenin
düzüp düzüp yıkanın
kenarından kenarına dudağının

yürümüşüm
bir memenden diğerine
kirpiğinden kirpiğine

ladın kökünden saç köküne
çiçek sapından bıçak sapına
kullarından küllerinden kulelerinden
çarpık yapına
gözlerinden çapağına

dünyadan aya yürümüşüm
ayda yürümüşüm
bakıp dünyaya seni görmüşüm

şeytan tırnağından tanrı tırnağına
kasabadan elifba'dan şehre
anneden babadan
besmeleden dermandan

allah'a yürümüşüm
ve varmışım

sana kadar mı
yürüyemeyeceğim
şimdi

AKŞAMCILAR

Güneş doğar,
biz batırız

Akşam olunca
şişe şişe rakıları açarız

Soframızda
buzumuz,
kalbimizde kızımız eksik olmaz

Osman Serhat ERKEKLİ

1028

El becerisiyle oyalanma kalmadı. Teknoloji büyüdü öldürdü. Çocuklar sokakta oynayamıyor. Yeteneksizlik dizboyu. İyi eserin karşılık bulamayışı... Bu sebep ile sosyal medyada saldırganlaşıyor edebiyatçılar ve insanlar. Bilumum şiddet ve tatminsizlik. Obsesyon, sabit fikir, depresyon.

1029

Yabancı vakıfların desteklediği bazı çevreler ayrılıkçıları kaşıyarak destek veriyor. Sevr'in ekmeğine yağ sürüyorlar. "Türküm" demekten korkar olduk. Bizim oranın, Yunus'un ve ayranın ipine sımsıkı sarıl oğul.

1030

İroni dolu aforizmalar yazarı olarak tanınan *Soyut* dergisi yöneticilerinden Günel Altıntaş'tan yeni sayılır iki kitap. *Sözcük Tatlısı* adlı şiirler (Daha önce *Sevda Nehir*'i çıkarmıştı.) ve *Dedikodu Kitabı* adlı anıları ki, iki yüz, üç yüz dolayında isimden aforizma tadında anılar aktarıyor. Ömrümün posası demiş imzalarken. Kolay okunuyor. Ahmed Arif'i 68'deki kitabının ilk baskısından önce Günel Altıntaş *Soyut*'ta tanıtmış Nihat Ziyalan'ın göndrediği dört şiiriyle. Ahmed Arif nankör davranmış. Daha çok Dağlarca ve Cemal Süreya ile alakalı anekdotlar. Hususiyet ile altmışlı ve yetmişli yılları merak edenler için. Kendisine Facebook sayfasından ulaşılabilir.

1031

Değerli şair Yücel Kayıran'ın Everest'ten eski ve yeni kitapları çıkmaya başladı. Yeni kitabı beş dosyadan oluşuyor. Homeros Vadisi şiiri ile Stasis şiirini beğendim. Şerif Tezgörenler'in yeni kitabı *Cadilozita* öncekilerden daha iyi. Şair avukat Orhan Emre ile konuştuk. Beni kiralık ev işlerinde rahatlattı. Onun "Yaşar Kemal'in İnsanları" adlı yeni bir dosyası varmış.

1032

Ölüme ve metropole hâkim olamıyorum. Metropolün canavarlığı ölüm kadar hakiki.

1033

Ramis Dara diyor ki: Var olandan bıkar, yok olanı arar; çünk'insan. Edebiyat ve sanat uğraşı hayatı sevmeyi sağlıyor. Yoksa tek başına anlamı yok. Bir doğaya iki sanata bak. Gerisi insanın zulmü.

1034

Dünyanın doğası gereği kirlilik de olacak temizlik de; diyor Murat Karacan.

GÜLÜN SIRDAŞI

Meral Uğurlu'ya hürmetle

Aklım, duygularım, dilimle değil
Yirmi dokuz harfle nasıl anlatacaktım O'nu
Kuşlar kanatlanırken Mahur besteyle
"Yine zevrak-i derûnum kırılıp kenâre düştü"
Makamlar selam verdi yürük semailere

Ölümsüz yorumuyla tercüme edip
Her bestekârın kalp atışını
Anlam kattı lafzi terennümlere
Onun kadar narin
Onun kadar zarif
Arkadaşı, sırdaşydı gülün
Sözü bitirmeliyim artık
"Ceyhun arayan dîde-i giryânımı görsün"

"Bir elif çekti yine sîneme cânan bu gece"
Mevsimi geçmiş miydi duymadı kalabalık
Poz vermeden Neva Kâr'ı sıgdırdı fotoğrafa
Sesinde bir aydınlık koyu karanlıklara inat
Anladım! Birazdan gökkuşağı çıkacak

29 Ekim 2022

Serap Aslı ARAKLI

CENNET

Sinirsiz aynamda
bিরer dünya kıymetlisi
gülüyorsunuz bana--
oysa kıymetini bilemedim ben
geçmiş günlerimin

Kendime dağ olduğum odamda
günlerimi kanata kanata
şiir günce kırıntısı
işte doldurdum cennet defterimi
hem naz hem hançerim ben

Cehennemde ve kutsal kitaplarda
baş aşağı durur ya her dağ
şiirden dağ olup başımı dik tutmayı
öğrendim oysa ben esmer cennet--
şiir de saklanmak da ciddi iştir çünkü

Ne kadar saklansam da
ukdem ve defterlerim ele verir beni
değil mi ki nisyandan yapılma cennettir
Dersim şehri!

Madenler, 7 Aralık 2022

Mahir KARAYAZI

AŞK BİR ÇUKUR

II.

aşk bir çukur sevdiğim
insanın kendi kendisini gömdüğü
sağ eli göğe sol eli toprağa döndüğü
ellerini bitiştirip yüzünü içine gömdüğü
göz yaşlarını duvarlara döktüğü
aşk bir çukur
sevdiğim
aşk bir
sevdiğim
döndüm attığım taşla kendimi kanattığım o yaradan
ah o yaradan, o gülden, o ateşten
fazlası dökülen kanayan yerime bastığım tuzdan
tuz gibi
döndüm sevdiğim beni bıraktığım o kuyudan
o uykudan uyanıp üzerime kustuğum bu dünyadan
gelin kelimesiyle tamlanan kız çocuklarından
sorun kelimesi ile tamlanan azınlıklarından
yoksulluğu yazmayan demeyen sanattan
döndüm gök yüzlüm
ben O Yunus'tan
ama aşk bir çukur
yüzünde
bir sabah belki
gözümün her şeyde seni gördüğü
kuşun süzülüşü, çocukların düşü
kışın bahara dönüşü
bu güzel dünyanın her gün uyanıp, umutla gülüşü
aşk bir çukur
sevdiğim
aşk bir
...

Yalçın ÜLKER

MEVSİM ANORMALLERİ

Kar gecikince kârdan saymayı olmadı denediler
Karasal kasımın ortalarına nişanlanmış...
Herkeslerde ıskalanmış bir hedef manidarlığı

Kar gecikince kardan adam da gecikir
Öyle düşünüyor çocuk

Gecikmesi de hayra alamet değildir hayra alamet olmayanın
Diye düşünüyor bilge adam

Kar yağmıyor ama yüreklere serpiştiren
Bekletilmenin kibriyle karışık bir gecikme korkusu

Ve insanoğlu yaşayabilir mi
Ne olacaksa olsun artık demeden

Sevda ALTINKAYA

YALIN VEBA 2

Ama dayanmam
Kalktığım yerde bir göçebe can verir
Uzandığım daldan elma düşer, ayık beynime
Beynim ayıklığa eriştiğinden bu yana
Kanmadım tepemden aşağı inen suya
Haydi canım oyalama beni
Hırçın bir rüzgârım ben tam karşında
Dağıttım seni dağıttım terinden başlayarak
Vermedim buharlı bir kazanda kaynama hakkını
İkimizi de en deli çağımızda kaydattım
Fikrinin zikrine en yakın yerinden aklını başından attım

Ama canım anlama beni
Yalın bir vebaya iki kere soyunmak kimin fikri
Vebasız geçme karşımdan
Al eline jiletini
Hırçın rüzgârımı kesmezsen bırakmam seni
Haydi senin ateşine yürüyelim hep birlikte
Kazanında kırk kere kaynayalım
Gel kaynat beni sende çünkü
Ancak senin ateşinde harlanırım
Hırçın bir rüzgârım ben diren bana
Hırçın bir rüzgârla direniyorum sana
Ve ikimiz de derimizden başlıyoruz soyunmaya

Necati ALBAYRAK

ANSIZIN ŞİMŞEK

ansızın şimşek
gökyüzünde demlenen
buluttan kaçak
içine çekmiş
çılgılı rüzgârın
hırçın dalgalar

ısıtsın diye
kumlara çizdiğim kalp
nerede şimdi

çamda kıpırtı
tutmasam gövdesinden
gidecek gibi

eteğindeki
taşları döken deniz
kızıdır belki

yılın ilk karı
güneşe dönmek için
eriyor birden

2023'E, ŞİİRİN EN İYİ KİTAPLARIYLA YAKLAŞMAK

Hüseyin PEKER

Geçtiğimiz yılın en iyi şiir kitaplarına değinirken 'Kendi Halinde Bir Ölü' (Meda Kitap) ile Beytullah Kılıç ile söze başlayalım. Kelimeleri azaltarak, doğa ile ilişkisini daha derinleştirerek, ustaca bir söyleme yaklaşmış Kılıç, ikinci kitabında; ondan beklenen umutları çoğaltmış. Hayattan edindiği ezber bozan, güzel deyişlerini 'yeniden yazmanın tarihine' sıkı yerleştirmiş. 'Çürümüş dünya' yı karşımıza başka biçimde diyor. Temeli ip tutmamış kasabasını hassas yerlerinden vurmaya öğretiyor bize. 'Ben denedim ölmeyi' diyor ama, sessizce delirerek yapıyor bunu. 'Beni hep ormanlar çağırdı' deyişine bayıldım, 'şaraba yalnız aktım' deyişine çoğaldım. Bu yılın en iyi beş kitabından biri.

Altay Ömer Erdoğan'ın 'in 'Bitik' (Pikaresk) , Yaşar Bedri'nin 'Ulak' ve Enis Batur'un 'in, 'Gece Korkunç Sünger, Blues' (Simurg Art), Mustafa Seyfi' nin 'Günah Çıkarma' (Şiirden), Haydar Ergülen 'Kuşların Göğü Önünde' (Kırmızı Kedi), Hasan Temiz'in 'Tükeniş Orkestrası' (Vacilando) Yunus Emre Öksüz'ün 'Kiraz Ölümü' (Klaros) , Dilek Özkan'ın 'Eflatun Cumartesi' (Klaros), Can Hakman'ın 'Miskin Peri' (Manos), İbrahim Tığ 'Göl' (Meda Kitap), Süleyman Berç Hacil'in 'Şekerlenme' (Kharon), Süreyya Berfe 'Yavaş Yavaş Biliyorum' (YKY), Elif Sofya 'Hay Huy' (Everest), Ceren Biber, 'Faş' (İthaki), Serkan Özer 'Takıntı Burnu' (Benim Kitap), Derya Çolpan 'Ölü Toprağı' (Pikaresk), Hüseyin Akın 'Bunu Bana Öğretmediniz, Tipide Koşu' (Şule), Cevat Çapan, Egemen Berköz, Ömer Şişman, Metin Kaygalak, Furkan Çalışkman, Atakan Yavuz. vs sayılabilir.

Geldi sıra yılın bence en iyi kitabına. Yücel Kayıran; 'Stasis' (Everest) için, 'benim hayatım roman' yerine 'hayatım şiir' diye seslendiğini iştir gibiyiz. Sadece bununla nitelemeyiz 'Stasis'. Çünkü kitapta şairin hayatına dair her şeye saçaklanan bir yanı var. Arkadaşları, ev kişileri: Anne babadan karşı cins ve hem cins yakınları, kardeşi, arkadaşları, tarihsel kahramanlar, felsefi şahsiyetler, Afşin'den doğu'ya, Adana'ya ve çok yere uzanan kalp gezileri, tarikatlar, din bağları, sosyolojik atıştırmalar .. Her yere değinmiş, uzanmış bir Kayıran portresi var karşımızda. Çok yerde yazıldığı, hayatına değen her yere değinmek istediği belli şairin.

'Allahım! en son erek sensin, başlangıç ve sonluluk sensin!' (Stas,s,s:146)

'depresyon oldu bana sosyalizm, gelmesini beklediğim ortaklık..sol yanağımı da çevirdiğim günlere geldim' (s:115)

Kayıran sağa sola, her yakaya uzanan, genişletilmiş bir coğrafya eğilme derdinde. Orhan Koçak'ın Virgül dergisinde 2003 te Kayıran için söylediği şu sözler, onun ne'liği hakkında görüşleri pekiştirir nitelikte: " Son yirmi, otuz yılın şiirine orta mesafeden bakanlar, iki karşıt eğilimin bazen birbirine karışarak da sürüp gittiğini söyleyebilecekler. Mehmet H. Doğan'ın Milliyet Kitap ekinde söylediği şu sözler de, şairin 'Stasis'te kullandığı dil (yer yer eskil, yer yer günümüze uyarlı) hakkında kuşku uyandıran karmaşayı daha belirgin anlatır durumda: "Kayıran'ı çıkardığı şiir kitaplarında öne çıkaran, sayıları bir hayli kabarık günümüz şairlerinden ayıran şey, bence, günün moda imgeleri, eğilimleri, söylemlerine yüz vermeyip, kendi sözü, söylemi, biçimi ve sesiyle apayrı bir şair kimliğine ulaşmış olmasıdır." Peki bir yanıyla Hilmi Yavuz'u ve diğer bazı şairleri andıran, bu Türkçe'yi bir kalıba sokmadan kullanım hakkında okur ne düşünmektedir: 'tecrübelerimin ilhamı, telkin ve gıpta, emare,bunun izahı, mülk hevesim, sükunet, minnet, muntazam, vakıf olma, münker ve mekir,

hakikatin kefareti, vaat edilen kelim" Elbetteki Kayıran'daki dil alışmaları sadece bununla sınırlı değil. Tıpkı içerik oynamalarındaki gibi dilde inceldiği, hassaslaştığı, inanılmaz güzellikle buluşmalara da uğradığı gözlenebilir. Bir kere 'Stasis' başlı başına çok uğraşmış bir yapıt. Her şey incelenerek yerleştirilmiş. Ama bu kadar çok şeyi bir araya sığdırdığı için okuru yoran bir noktaya ulaştığı da gözlenebilir. Sanki birkaç kitap çıkaracak konuyu bir arada buluşturmuş. Bilelim ki diyeceği kabarık olan şairler; bazen alabildiğine derin bir koşuda kullanırlar sayfaları, dağarcığı bu yönde eğitirler. Arif Damar'ın Kayıran için 2004 te söylediği şu sözler elbet bugün başka formatta kullanılabilir. Bence geçtiğimiz dönemde de şairin yakın sorunları yaşattığı hatırlanmalı: "Yücel Kayıran'ın şair ve felsefeci olmasından ötürü yer yer çok derin anlamlar, karmaşık yollardan, çıkmaz sanılan sokaklardan açık alanlara sürüklüyor okuyanı" Elbetteki 'Stasis' dil konusunda şairin en olgun düzeye ulaştığı, çağrışım zenginliği yönünden zirveye tutunan son yapıtı. Olanakları zengin biçimde eritilmiş, kullanımda usta çizgilere ulaşılmış:

"bir keresinde 'bana bağlısın sanırdım,
babana bağlıymışsın meğer' dedi annem,
demek istedim ki, senin etin, senin sesin
senin huyun suyun devam ediyor bende
babama düşkünlüğüm de, senin ona sevgin" (s:76)

Bu 'hayat hikayesi' çerçevesinde en ilginç saydığım dizeleri yukarıya aktardım. Psikanalistlerin incelemesi gereken bir konudan söz ediliyor. Anne diyor ki; beni seversin zannederken senin babana bağın daha fazla, oğlu da (Y.Kayıran) benim sana olan düşkünlüğüm babama olan sevginin çıkış noktası. Hayret edilecek bir tanımlama. 'Güllerden Konuşuyorduk' adlı bir tiyatro oyunu izlemiştım. Müfit Kiper baba, Mualla Kavur anne rolündeydi Şehir Tiyatroları Sarayhanede. Şimdi hepsi rahmet istedi bu oyuncuların. Oğlu onu çok seven annesine karşılık, oyunun sonunda 'ben babama aşığım' itirafında bulunuyordu oyunun finalinde. Ona benzer bir durum. Bir kişilik sürütüşmesi. Freud'a yaraşır konu bence:

"Metafizik bir barış yoktu evimizin içinde, soğuk savaş .
iki farklı çağ bir araya gelmiş, onların birlikteliğinde
ben bir sentez gibiyim; ama henüz yok bende sıcak barış
yaratılıştta bir arada olmayanların neticesi belki de" (s:77)

Yücel Kayıran'ın 'Statis' i oldukça renkli bir kitap. Son bölümlerinde felsefe öğretisini didaktik soyunmalarla döktüren şair, o bölüm hariç akıp giden bir okuma serüveniyle bu uzun soluklu kitabı kolay okunan halde yürütmüş, acıkı ve oyalayıcı, bıktırmayan bir akış. Yalnız felsefi düşünürlerin anıldığı bölümler biraz ders havasında verilmiş, o bölüme daha fazla dikkat edip yumuşatmalıydı şair.

'içkiye o zaman başladım' (s:125) 'yeni dünyayı merak ettiğim için geldim bu topraklara' (s:154), 'çözemedim ama kendimi hala' (s:178) 'ölüm düzeltir insanı, aşk düzeltir' (s:184) (Burada kastedilen dünyevi bir aşk kanımca) , 'bir kral arıyorum..bir tanrı tasarımı / kaypak ve soysuz olacak evlatlarım ' (S:184) (burada evlat diye gelecek nesilleri kastediyor)

"gizini saklayan cümleyle
ruhundan alınmış bir parça
böyle de olur.. ona dize denir" (s:60)

Yücel Kayıran; düşüncenin, dil aracılığıyla ne kadar inceltileceğinin, insan içinde yürüyen çarpıntının nasıl dinginleştirilip söz halinde kağıda aktarılacağıın işaretlerini vermiş Stasis'te. Okumaktan öte 'varın' der gibi okura. İşaret diliyle sonsuz ışığı alevlendiriyor. İçselleştirilmiş hallerini seyrettirircesine, yer yer anlatımcı hale dönüşen bir seyri önümüze uzatıyor. Yavaşça okuru ilgi alanının içine çekiyor. Bir o kadar sarsıntılı, öznenin yaşam alanları arasına sıçramalar yaratan bir kitap. Yılın en güçlüsü bence.

Erdoğan KUL

LEKE

bir yurttu sinir pasından, altı yön ömrün sığıdığı. adresini arıyorduk yüzümüzdeki düşüğün, dil üstünde gezdirilen kızgın demir buğularını aralayarak.

doğa'nın dönük olduğu nokta hangimizdeydi? birbirimize ölüyorduk, bulunmuyordu. güneş küçük hayvan ölüleri hâlinde derimizin altına birikirken “ben” diyorduk, “hepimizin aynı yerinde kardeş beni; gelin üst üste getirip uçalım...”

insan sütünü demleyen el değmedik mimariye adanan bakışlarda kur da aramıştık: a e ı i o ö u ü. uğrum çıgırıp duruyor keman koyusu, memeleri budanmış bir çingeneden cama vuran kuş sesleriyle.

çapraz kesilmiş kolların kasıkta bıraktığı karıncalanma! putların aşk dönümüdür köşelerin suskunluğu.

ağzımda minik bir cenaze varsa kibritle bakın, önünüz olsun. sütü ak tutan çingirak sustukça etimin çürüklerinde, her türden körlüğü sağıp bir mum yapın kibritinize –ki ağzımın cenazesinden kefeni böyle girer evlere, dünyanızın.

Barbaros İRDELMEN

İNSAN VE UMUDU

İnsanın umudunu yitirdiği
Görülmedi hiç

Hiçbir yerde şimdiye kadar
Bulamamış olsa da
Bir yerde olmalıdır mutlaka
Garip talihini arar usanmadan

Mağaradan saraya
Nerede uyursa uyusun
Her sabah uyandığında
Aynı kayalık ve bataklıkta
Bulsa da kendini vazgeçmez

Umulmadık belalar
Başından eksik olmazken
Uykuda dönerek yattığı yerde
İşiltılı cennetlerin kapılarını düşler

Gönlü neler neler ister

Sohbet ve kavgadan sıkılsa da
Uydurduğu hayallerine takılı
Çamura batıp çıksa da her gün
İnsanoğlu umudundan vazgeçemez...

İstanbul, 08 03 2021

Nurkan GÖKDEMİR

METÂLEM

san/allı pullu
süslü sus/puslu
tatlı tuzlu ağulu
bol hayal/im soslu
'oynavurkazan' dolu
meşhur 'metâlem'in
hür! düş bahçesinde
saf sarhoş salınık
bun uyurgezerler
ta ki
korbasanlı
bir kork/ürküyle
dipgafli gözlerini
gerçeğin yalın hali'ne
açıncaya dek

vah ki vah
kanlı canlı kurgu/düş
ve sinsî/hoş ninnilerle
derin uyuyan güzellere!

...

Tahir Musa CEYLAN

YILDIZLARIN KALBİNDE

Gezegenlerin arasında yaktığım ılık ışıklı ateşler vardı
Güneş söndüğünde ay düştüğünde, uzak kuasarlar gibi
Döndüm yorgunum gezegende, delici uranyumum ben
Şimdi öldürdüğüm onca hayat ışıyor yıldızların kalbinde

Kader kendini benim yaptıklarım üstünden gerçekleştirdi
Kıl kadar ince demirler gönderdim batsın diye insanın
geleceğine
Yüzümde kanamış kurtlar çiftleşti, derimde kara deliklerden
döndü her biri
Evlerine, artık fosil bir ışığa insanlık, hepsi o kadar ve
sadece

Yıldızlarda ısıttığım hayat da laf aramızda o kadar iyi
olmadı
Bu sefer burada kediler yavrularını yediler, eskiden kara
kafa
Cüseydik, beyaz birer çizgi olduk, yeni hayat kozmik bir
uçurum
Gibi kurtlarla, yokluk varlığa doğru dönüyor, insansız ve
daima

Galaksiler fermejüp gibi çıtçıtlanıyor üst üste
Bakıyorum sadece desen, renk renk pöti karelerden
Boşalttığım galaksiyi ayıramıyorum, tek yumurta ikizi hepsi
Sanki spermimiz gaz, yokuz varız birden ve kendiliğinden

ÖLÜM KİMLERE ÖDÜL

Barış ERDOĞAN

Ölümlerle yürüyüşe çık, kimse görmez.

Lütfen ölüm adlı ödülümü erteleyin!

Kimi tarihçiler “Ben bir netice alamadım.” deyip tedaviden çekilen hekim Yakup Paşa’ya lanet okur, kimi sultanın kendisini tedavi etmesini istediği İranlı hekim Lâri’ye. Giden Fatih ise ölüm ödül değil, bir peymane dolusu zehirdir. Aşıkpaşazade tarih düşer Fatih’in ölümü üstüne ve hekimleri suçlar: “Tabibler hâna çok taksirlik etti/ Budur doğru kavil düşme gümâne” (Hekimler hâna (Fatih) karşı çok kusur işlediler / Doğru söz budur, şüpheye düşme!)

Sessizce gitmişler Dede Efendiler, Itriler, Tanburi Cemil Beyler... İnsan haber vermez mi? Sabah kanatlanmış kelebeğin ölüm haberini öğleyin doğan bir başka kelebek fısıldamış komşularına. Bir gece çam ağaçları altında sabahladım, nasıl bir uğultu. Oturdum, dinledim: Sabaha on yedi kozalak düşecek. Saydım, on yedi kozalak. Yusufçukların ağıtlarına kalbim dayanmazdı, taşlayıp uzaklaştırırdım. Bütün ölümleri duydum gecedan, ya sizlerin? Usulca gittiniz. Son nefeslerinize kadar mırıldanmışsınızdır ölümü düşünmeyerek, sanatçı duyarlığı bizimki dercesine. Montaigne’in, “Ölüm karşına gelmiş/ Sen mezarını düşünecek yerde/Mermer yontturup evler yaptırıyorsun.” sözü ne Sinan için ne de da Vinci için. Tuvalinin başında renkleri yarım kalmış Şeker Ahmet Paşa da bir “mi” sesi inceliğinde gitmişti. Fesleğenlerin fısıltısını şiirle kanatlandıran Necatigil de. Şaraba uzanmış kolu yatağından düşerken “Şey...” diyebilen Hayyam? “Ölüm”e ve “şey”e çok şey katarak gitmişti. “Komedi bitti.” diyen Beethoven bir trajediyle karşı karşıya olduğunu anlar. Öldürdüğü kişinin yakınlarını kast ederek, “Umarım kalanlar beni bağışlar.” diyen bir idam mahkûmunun hissettiği kadar.

Sanırım ben de, bana sözcüklerimi bulun, diyerek son nefesimi vereceğim. Öbür dünyaya sözlüklerle gitmek isterdim. Cennetin en serin köşesinde bir yer... Kimse rahatsız etmesin. Su ve şarap ırmaklarından beslene beslene... Görkemli ağaçların altında... Cennet için verilen anlam, “etrafi çevrilmiş bahçe”dir. Buna sevindim. Sarhoşu ayyaşı kolunu sallaya sallaya çıkıp gelmemeli bu özel bahçeye. Cehenneme gidenlerle aramızda bir duvar olacaksa yine çekilmez. Yeryüzü gürültüden başka bir anlam taşımıyor. Düşüncemi kemiren bir kurt var ki “cin, cinnet ve cennet” bir ağacın kökleri. Keşke cehennemle aynı soydan gelselerdi. Cennet’in yolculuğu kısa sürer. Oysa Persler çiçeklerle bezeli bahçelere “pairi daeza” derler. Ve sözcük Avrupa’nın yolunu tutar, “paradis” adıyla kanatlanır. Ey John Milton, senin Paradise Lost’unu buldum ben, haberin ola!

Cellatların boynuna madalya asan kim?

Biri düşüncelerimi başımdan alsın. Batıyor, kirpi dikenlerinden daha sert batıyor. Beni Auschwitz-Birkenau kampına kim getirdi? Sadece gözlemcisin, deyip gittiler. Gözlemci... Dayanılmaz bir sancıya tanıklık etmek, eli kolu bağlı kalmak, diline düğüm atıp susmak... Gördüm... Gidenleri ölüm yolunda gördüm, diyorum. Tanrı’m, kulaklarımı da yitirmiştim. Göğsünün ortasında kalp yerine granit sertliğinde bir kalp taşıyanların himayesinde çizgili pijamalıların arasında ben de yürüdüm. Artık bu gözleri taşımanın, işkencenin en ağırına tanık olmanın dayanılmaz ağrısı vardı. Kampın her adımında yüzlerce emir eri cellat... Aklın düzensizliği, kalbin zikzaklı atışı ne büyük mutluluktuktu, ama inadına belleğim kayıt yapmayı sürdürüyordu. Tanrı’ya yalvardım: Tanrı’m, tazi

Atnan BAŞKESEN

İNSAN

Kalpsiz taş
Dinlerdi ruhumuzu
Bir hayata benzetirdi bir ölüme
Taşın yürüdüğü çağdan unutulmuş
Bakır insanlardık taşın sahnesindeydik
Biraz büyümek için gelmiştik dünyaya
Çoğalmanın notaları elden ele geçerci
Zaman tarlaları büyüdükçe
Kesilip biçilip yığıldılar göğe
Sonsuz bir insan nesliydi
Bakır bir güneşti söz
Aramızdan geçerci
Hayatın yorumu gibi
Kendi kendimize bırakılmıştı

olayım. Evet, hız sınırını aşan tazi olayım. Tanrı umursamadı. Ölmeniz gerekli. Öğleden sonra yavaş yavaş öldük.

Homeros’un Hektor’un ölümüne üzülen atlarını Ovidius’a sordum.

Barışı unuttun, insanlık savaşa başlamıştır: Kabına sığmayan yöneticilerin savaşı, toprak savaşı, din savaşı... Kaynaklar gürül gürül akmasa da Herodot, Tukididis, Plutarkhos tarihe not düşerler. Pheidippides’in, “Zafer bizim!” sözü bir savaşın sona erdiği söz olsa da tarih sahneleri kavganın körüğünü şişirmeye başlamıştır.

İlyada’sında, “Bir olmak yürek verir en korkak adamlara bile.” diyen Homeros, İlyada’da Hektor’un talihsiz ölümüne sayfalar ayırır. Akhilleus, ne yapıp edecek Truva prensi Hektor’dan Patroklos’un öcünü alacaktır. Alır da. Sıcak ve soğuk suların aktığı bir kaynağın olduğu yerde kapışır, Akhilleus kazanır. Hektor’un cesedini savaş arabasına bağlayarak kentin etrafında üç kez sürükler. Atlar bile şaşkıncıdır Hektor’a yapılan işkenceye. Ovidius, atların ardında sürüklenen –cesedi de olsa- Hektor’a övgüler düzer. Savaş her yerdedir.

Ölüm deneme tahtası değildir.

Büyük bir risk alarak ölümü denemek istiyordu. Mirasçıları bu denemenin geciktirildiğini düşünerek baskı uyguladılar, bütün ihtimalleri bir çanak bal ikram eder gibi önüne koydular.

En büyük oğlu, Jack London karışımını (karışımın ne olduğuna yazım izin vermez) önerdi, ama büyük şair bu reçetenin ölümünü geciktireceğine inanarak reddetti.

Devreye küçük oğlu girdi, babasına acı çekmeden ölümün kollarında hamak keyfi yaşayacağı Lokman reçetesini uygulayıp uygulamayacağını sordu ve “Soylulara, sadece yatağına çekilerek ve ölümü düşünerek ölmek yararlı.” deyip geriye çekildi. Babası, felsefi bir ölümün hiç de şiirsel tarafı yok, diyerek reddetti.

Eşi, bir süre düşündü, bir şair eşinin yaşamak istemediği dramlardan uzak durmasının ruhunu dindireceğini biliyordu. Birkaç sözcük mırıldandı, duyan duydu, herkes ürperdi. Sözün sonu yayılıp gitti: “Zweig, Beşir Fuad gelse de sözümü yutuyorum. Sen anla.”

Kuzeni, lütfen acele etme, aklına Yesenin’i, Mayakovski’yi getir ve bitir işi. Şairin üvey evladı, bu önerinin çok acımasızca bir teklif olduğunu, üvey babasının kuzeninin para için her şeyi mübah saydığını söylemekle yetindi.

Muharrem SÖNMEZ

TOZA KARIŞAN DÜNYA

kuşlara özgü bir sevmek bu sendeki
bir bakmışsın her şey gidilebilir mesafede
bunu bilmeyenlerin düşüşleri tarihtir

hayata özgü bir kavrayış bu sendeki
kimsenin bakmadığı yere eğiliyorsun
yepyeni bir çiçek buluyor orda kendini

ırmaklara özgü bir varoluş bu sendeki
köpüren gökyüzünün elleri saçlarında
bulut bulut hafızanda unutulmuş sanılan sözcük

nasıl baş edeceksin bu kötülükle
insanlar yüz çevirmişken senden
zamana özgü bir bilgelik bu sendeki
tutup güneşe çeviriyorsun usanmadan
sana binbir ölümle gelenleri...

Ayşe Şafak KANCA

ŞİİR OKUMAK NEYE YARAR

masmavi okyanusta kelimelerle örselenip
balıkların neşesiyle sudan çıkmaya yarar

karanlık bir tarlada yola sevdalanıp
dolunaylı geceye şükretmeye yarar

kalabalık bir kente yapayalnız uyanıp
tuzu ve biberiyle ona talip olmaya yarar

bir başkasının anısını elinden tutup
lunaparkta horoz şekerle avunmaya yarar

kıyısında çaresizce oturduğun bulanık suya bakıp
havanın mavisine şükretmeye yarar

yersiz yurtsuz bir türkünün dumanında
hayatla arana sırça bir köprü kurmaya yarar

kekik kokan çayı tamburana katıp
uçan kuşa talip olmaya yarar

her sabah şiirden nefret edip
çaresiz yine ona aşık olmaya yarar

ellerin kanayınca kadar yazıp
kalbinle aklın arası kendini unutmaya yarar

Uluy Koçak GÜVENER

TANIM

Karanlığa gizlenmiş gök çizgilerinden
yağamamış bir yağmur yaşam

Onur SAKARYA

AH TANIMADIM BEN SENDEN BAŞKA PERİ

Ben gittim, kimse yoktu
Ama nasıl yoktu biliyor musun,
Cebrail ayetler indiriyordu 120 bin peygambere
Oradaydım, buradaydım
Aynı anda iki acıyı sırtladım
Kimse yoktu ve ben yalnız sana inandım
Tanrının sözü bildim rüyalarımı
Ağız ağza çarpıştım güllerle eski bir yataкта
Cızırtılı gözlerin hükmü altındaydım
Ben sana nasıl derim, bunu nasıl derim
Yani senin avuçlarındaki vaha,
Çağırır ölü kumaşları bir bir
Çölde paslanmış gemiler batar
Yürür asker karınca cepheden yuvasına doğru
Bir leylak gibi açılır pencereler silik bir ufukta

Ah tanımadım ben senden başka peri
Herkes birer hayalet makineydi
Herkes içindeki kan fanustan firariydi
Öyle bir savruldu ki kâinatın eteği
Göründü sırrın şekli
Ah gittim ben, baktım kimse ölmedi
Bir sessizlik dolandı odayı
Düşüverdi plastik sürahi

Can TAŞAN

ODE TO JOY

Hançer sapladılar
İki kafesimin arasından yukarı
Gözlerim kararana dek
Sadece tek yutkunuşta hissettim
Kalbimin yükselip sıkışmasını,
Kanımın dalga dalga boşluklarıma yayılmasını.
Ölmüşüm gibi, önüme düştü kafam
Bir yaşam oynamaya başlayınca perdede,
Sorgulamaya dayanamadım.
Ağlayamadım bile, adımlarım ağır ağır...

Ferziye KÜÇÜK

HAKİKATLİHAYAL

Akşam öncesi
Güneş söylencesi...
'bugün gidip
Dün gelsin mi?'

NİLGÜN MARMARA 'NIN EKSİK KALAN PORTRESİ

Cansu AYDIN

Geçtiğimiz yıllarda, Everest Yayınları *Defterler* ve *Kâğıtlar* olmak üzere iki önemli kitap yayımladı. Önemli diye değerlendiriyoruz; çünkü bu kitaplar Nilgün Marmara (13 Şubat 1958- 13 Ekim 1987) isimli “gizem taşıyıcı”(1) bir şairin kişisel notlarını- mektuplarını, yayımlanmayan eserlerini, yayımlanan eserlerinin ilk hâlini, rüyalarını, gözlemlerini içermektedir ki bütün bunlar okuyucuların onu daha iyi tanıyıp anlamasına imkân verecektir. 1980 Kuşağı şairlerinden biri olan Marmara'ya başlangıçta çağı onun varoluşunu şiirleriyle değil de ölümüyle onaylayarak haksızlık etmiştir (2). Fakat ölümünden otuz yıl sonra onu seven bilinçli takipçilerinin de etkisiyle edebiyatımızdaki yerinin ne denli önemli olduğu anlaşılmaya başlanmıştır. Örneğin Orhan Kahyaoğlu Nilgün Marmara'nın '*Defterler*' ve '*Kâğıtlar*'ı isimli yazısında onun "*son otuz yılın modern Türkçe şiir serüvenini yakından izleyenler için dikkate değer bir şair*" olduğunu belirtir. Marmara'nın şiirlerinin öne çıkmasını zamansız ve trajik bir şekilde ölümünde bulanlara da rastlandığını; fakat onu gerçekten anlayan bir kesim için durumun böyle olmadığını dile getirir. Kahyaoğlu'na göre Marmara "*1980 sonrası şiir açılımları içinde çok özel bir öneme sahip*", "*İkinci Yeni ile açılan modernist şiire yepyeni bir boyut kazandıran şairlerden*" biridir. *Defterler* ve *Kâğıtlar* isimli bu iki kitap da okuyucuların farklı bir Marmara ile yüz yüze gelmesine imkân vermiştir. (3) Çünkü ölümünden kısa bir süre sonra Telos Yayınları'nca basılan, kişisel notlarının hepsini içermeyen *Kırmızı Kahverengi Defter* eşi Kağan Önal'ın da dile getirdiği gibi Marmara'nın düşünce evrenini anlayabilmek için yetersiz kalmaktadır. Önal, *Defterler*'in önsözünde bu durumu şöyle dile getirmiştir:

Benim için yine çok önemli bir başka konu ise, defterlerin İnal/Telos baskısının Nilgün'ün çok eksik bir portresini çiziyor oluşu. Bu baskının kesilip biçilme tarzı nedeniyle, Nilgün Marmara, ıstıraplar içinde, sadece ölümü ve arada da şiiri düşünen, asık suratlı, sinik ve sonuç olarak intiharından ibaret birisiymiş, yaşamamış, yani intiharına kadar basbayağı var olmamış biri gibi görünüyordu. Oysa, benim, ailesinin ve yakın arkadaşlarının tanıdığı Nilgün'ün, defterlerin ilk basımının tamamen dışarda bıraktığı çok başka hâlleri ve özellikleri vardı ve de hiç sıradan değillerdi. (4)

Aslında Marmara'nın şiirleri de ayrıntılı bir biçimde incelenirse kanıksanandan farklı bir portreye ulaşılabilir. Henüz on dokuzunda şiir yazmaya başlayıp bunu yirmi dokuz yaşında hayatına son verişine değin sürdüren şairin şiirlerinin özellikleri kısaca özetlenecek olursa şunlar sıralanabilir: "*özgünlük, felsefi derinlik, varoluşa yönelik sorgulamalar, mevcut düzenin çarpıklıklarına tepki ve başkaldırı, klasik biçimlerin ve gündelik dilin dışına çıkılarak okurun sarsılması ve farklı bir gerçekliğin algısına zorlanması, zor anlaşılabilirlik, gizem ve içe dönük şiddet*" Şiirlerinde bireyin bu dünyadaki zor durumunu ele alan Marmara için birey "*ölüm-hayat sarmalı içinde, sınırsız tutkuları sınırlı bedenine hapsolmuş bir şekilde; ötekiyle*

birlikte, ama yalnız" bir konumdadır. Cansu Aydın, *Nilgün Marmara'nın Hayatı ve Şiirlerinin İncelenmesi* isimli tezinde tematik unsurlar arasında intiharın onun şiirlerinde çok da ön planda olmadığını dile getirir ve şiirleriyle ilgili şu tespitte bulunur:

(...) Şiirlerinde sadece hayatın çirkinlikleriyle yüz yüze gelen melankolik bir "ben" in hayata karşı büyük bir hayır çığılığı yankılanmaz, aynı zamanda bütün bu çirkinliklere rağmen yazgısını olumlayarak direnen ve başkaldıran güçlü bir "ben" de vardır ki o, hayattaki olumsuzlukları göz ardı etmeden, pembe gözlükler olmadan hayata evet der. Asıl zor olan da budur. Şiirlerinde rahatsız edici, sarsıcı bir şekilde alışılmış biçimlerin ve gündelik dilin dışına çıkarak olanın olması gerekenden ne kadar uzak olduğunu duyurur; okuyucuları olanlarla yüz yüze getirir ve olması gereken üzerine düşünmeye yöneltir. (5)

Marmara'nın düşünce evrenini yetiştirdiği çevrenin toplumsal koşulları büyük ölçüde şekillendirmiştir. Bir sanatçı, insanı ele alırken hayat ve realite o istese de istemese de eserlerine sızacaktır. "*Geçen zamana rağmen değişmeyen insan gerçeği*" söz konusudur ve "*sanatçının kendi zamanını yaratması*" sürecinde, "*zamanların birbiri içinde erimesi*" olgusu kaçınılmaz bir biçimde gerçekleşir. (6) Bu durum, Marmara'nın şiirlerinde de irdelenebilir.

Defterler'in son sayfasında Marmara'nın biyografisine kısaca şöyle yer verilmiştir:

(...) 13 Şubat 1958'de İstanbul'da doğdu. Kadıköy Maarif Koleji'ni bitirdi. Yükseköğrenimini Boğaziçi Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde tamamladı. 1981 kışında Kağan Önal'la tanıştı. Onunla birlikte, kendi aralarındaki ismiyle Terra Rosa'daki evlerinde yıllarca İkinci Yeni'yi, onların çekim alanına girmiş hemen herkesi ve kendi arkadaşlarını ağırladılar. Kağan'ın iş için gittiği Tobruk kenti yakınında, denize bitişik bir çöl şantiyesinde bir yıla yakın zaman geçirdiler. Nilgün Marmara eserlerinden hiçbirinin yayımlandığını görmeden 13 Ekim 1987'de hayatına son verdi. (7)

Şairin "*sorgulamaları ve sıkı gözlemciliği*" nitelikli bir yabancı dil eğitimi aldığı ve değişik türlerde çok sayıda kitap okuduğu kolej yıllarında başlamıştır. O dönemde okuduğu kitaplardan ikisinin onun düşünce evreninin oluşum sürecine etkisi büyük olmuştur. Bu kitaplardan birisi Thomas Hardy'nin *Asi Kalpler* (1895)'i, diğeri ise David H. Lawrence'ın *Kayıp Kız* (1920)'idir. (8)

Asi Kalpler ne derece kötümserse *Kayıp Kız* da o derece iyimser bir romandır. Kitapların bu yönü de Marmara'nın rahatsızlığı yüzünden iki farklı ruh hâli arasında gidip gelmesini çağrıştırmaktadır. *Asi Kalpler*, Marmara'nın olumsuzluklar sebebiyle umutsuzluğa düşüp "*hayata hayır*"

dediği, karamsar yönünü; *Kayıp Kız* ise ne olursa olsun umutlu olduğu, tüm olumsuzluklarına karşın “son nefesine kadar hayata evet” dediği neşeli, iyimser yönünü hatırlatmaktadır.(9) İkincisini göz ardı etmekse bize “*Şen ve özgür hayaletler olalım*” diye çağrıda bulunan şaire yapılacak çok büyük bir haksızlık olur.

Aydın’ın yeni kitabı *Meçhul Öğrenci Nilgün Marmara’nın Şiiri Daktiloya Çekilmiş Çılgınlıklar*, Marmara’nın eksik kalan portresini şiirlerinin çözümlenmesiyle tamamlıyor.

Aydın’ın Marmara hakkındaki ilk kitabı *Hayatın Yarısından Dönen Şair: Nilgün Marmara*, biyografik özellikler gösteren bir inceleme kitabıydı. 1. kitapta daha çok onun yaşam öyküsü ve sanatçı kişiliği üzerinde bilimsel ve ayrıntılı olarak durmuştu. Bilindiği gibi Marmara’nın yaşamıyla ilgili çok şey söylenip yazıldı; ama onun şiirleri ile ilgili yeterince çalışma yapılmadı. İşte bu kitapta yazar onun şiirlerini ayrıntılı bir biçimde ele alıp inceliyor. Kitap toplam üç bölümden oluşmaktadır. Yazar, 1. ve 2. bölümde Marmara’nın şiirlerinin içerik, biçim, dil ve anlatım özelliklerini incelemiş, ağırlıklı olarak alımlama estetiği kuramından yararlanmış, zaman zaman psikanalize dayanan kuramla arketipsel kurama da başvurmuştur. *Nilgün Marmara’nın Şiirlerinde Tematik Unsurlar ve Bu Unsurların İncelenmesi* içindeki *Öteki Olmak* alt bölümünde ise daha çok feminist eleştiri kuramından yararlanmış. Kitabın bütününde ise metinlerarası ilişkiler kuramına başvurmuştur. Yazar bu kadar çok kurama başvurmasının sebebini Marmara’nın eserlerinin çok yönlü olmasına bağlıyor. Zira tek bir kuram onun şiirlerini açıklayabilmek için yeterli gelmeyecektir. Yazarın, kitabının girişinde postmodern çalışma yöntemini açıklarken Marmara’nın şiirine dair çarpıcı bir değerlendirmede bulunuyor:

Marmara’nın şiirleri zengin çağrışımlar içeren, çok anlamlı özellikte olduğu ve anlaşılması için büyük bir bilgi birikimi gerektirdiği için okuru edilginlikten çıkmaya mecbur etmektedir. Onun şiirlerindeki söylenmeyenleri bulabilmek için boşlukları doldurmaya çalışacağız; fakat bunu keyfi olarak değil onun hayatı ve kişiliğiyle ilgili ip uçlarından da yararlanarak şiirlerindeki göstergeler doğrultusunda, bu göstergeleri esas alarak yapacağız. Şiirlerde kesin doğru anlam şudur diye bir yaklaşım içinde değiliz. Edebî eserlerin az çok farklı şekillerde yorumlanması kaçınılmazdır ve bu durum bir sakınca değildir. Zaten bugün pozitif bilimlere bile elde ettikleri veriyi nihaî olarak görmemektedir. Üstelik sanat eserleri belli bir anlam yerine sayılmayacak kadar çok anlam ifade edecek yapıdadır ve bu durum yapıta ekşi getirmez, zenginlik katar. (10)

Yazar, ikinci kitabında aynı zamanda Marmara’yla ilgili üzücü bir gerçeği de eleştirel bir biçimde sorgular: “*Marmara, çok yetenekli bir şairdir; fakat edebiyat çevresinden yeterince psikolojik destek alamamıştır; eğer alabilseydi her şey farklı olacaktı. Yaşadığı dönemde değeri anlaşılamayan bu*

büyük şair bir kötülük dayanışmasının kurbanı mıdır yoksa?...” (11)

Yazar, Marmara’nın yapıtlarındaki tematik unsurlardan birinin ölüm- hayat sarmalı olduğunu vurguluyor, şiirlerinde hiçbir zaman ölümün tek yanlı bir biçimde ve yalnızca intihar kıstasıyla ele alınmadığını, ölüm ve hayat temasının karmaşık ve diyalektik biçimde ele alınışına dikkat çekiyor. Biz de Marmara’nın şimdiye değin göz ardı edilen, yeni yeni farkına varılan, yaşama evet diyen iyimser çağrısına kulak veriyoruz ve yazımızı da insanlığın kurtuluşuna dair dizeleriyle –bir gün gerçekleşmesini ümit ederek-sonlandırıyoruz:

bir gün o kuyular aydıdı,
o bilinmezlik ağının çözüldüğü,
bir gün o karmaşa yakıldığında
ve tüm insanların candaşlıkları
serildiğinde yüzeye
derin bir kilim gibi,
ve o gün beyaz güllüşler içre dişler,
birbirlerine yaseminler sunduğunda,
çatalı bahçeler melek değnekleriyle
gümüş yalımlarla bezendiğinde...

bil ki o olmayası mor yaratığım sonudur
bu! (12)

NOTLAR

- (1) Cansu Öz, *Nilgün Marmara’nın Hayatı ve Şiirlerinin İncelenmesi*, (yüksek lisans tezi), Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rize, 2014, s. 16.
- (2) Cansu Öz, a.g.t., s. 4.
- (3) Orhan Kahyaoğlu, “Nilgün Marmara’nın ‘Defterler’ ve ‘Kâğıtlar’ı”, *T24 Bağımsız İnternet Gazetesi*, 19 Ocak 2017, <http://t24.com.tr/k24/yazi/nilgun-marmaranin-defterler-ve-kitaplari,1037>.
- (4) Kağan Önal, “Önsöz”, Nilgün Marmara, *Defterler*, Everest Yayınları, İstanbul, 2016, s. 6.
- (5) Cansu Öz, a.g.t., s. 911.
- (6) “Dosya Edebiyatta Zamana Tanıklık”, *Lacivert Öykü ve Şiir Dergisi*, Ocak- Şubat 2017, sy. 73, s. 34.
- (7) Nilgün Marmara, *Defterler*, s. 535.
- (8) Emel Şahinkaya, Muğla-Gümüşlük, 18 Ağustos 2011’den naklen: Cansu Öz, a.g.t., s. 21-22.
- (9) Cansu Öz, a.g.t., s. 22.
- (10) Cansu Aydın, *Hayatın Yarısından Dönen Şair Nilgün Marmara*, Yort Savul Yayınları, Rize, 2017, s. 18.
- (11) Cansu Aydın, *Meçhul Öğrenci Nilgün Marmara’nın Şiiri Daktiloya Çekilmiş Çılgınlıklar*, Klaros Yayınları, Ankara, s. 798.
- (12) Nilgün Marmara, “Kalık Ağ”, Nilgün Marmara, *Daktiloya Çekilmiş Şiirler*, Everest Yayınları, İstanbul, 2010, s. 9.

GOS'A AĞIT: AYLİN TAMAKAN ŞİİRİNDE SÜRGÜNDÜR AŞK

Deniz DENGİZ

Azize ve Algos'a

-Sürgündür aşk- gitme Algos, yanımda kal. Şimdi dokunsalar bana koptu kopacak ruhumdaki kıyamet. Beklemekle de dibe çökmüyor ki acılar biliyorum. İstedğin kadar çiz ört üstünü sönmüyor işte içindeki yangın. Dalgalara rağmen dik durmaya çalışan deniz feneri gibisin. Her dalgada ne kadar sarsıldığımı unutup şafak sökerken anlıyorum seni. Ama şunu sakın unutmam olmuyor işte bazen, affedilmiyor... -sonra içindeki o küçük çocuk dizleri hep yarı kalıyor.

Hayat, insanı havandan dövmeden suyunu çıkarmadan, özünü bulmadan istediğini vermiyor ve kendimi kendime susturmaktan yorgunum uzun zamandır. Zamanla zamanı düzeltemezsin, isteğin kadar bağır dağlar duyar da sesini duymaz insanoğlu. Ben hep kalbimi göğe bırakana taptım durdum oysa. Ateşler içinde yandım. Dalgalara rağmen dik durmaya çalışan. İstedğin kadar yağmur yap gözyaşlarını dağılmıyor ruhunu kaplayan o sis. -ahh dedim ama sana, kendini bu kadar bırakma cereyanda çarpılırsın diye.

-Köpürüp durma içimde Algos! Tanyeri bulanık, bulanık bugün... Kendi içimde kırılmamış bir yerler arıyorum. Menteşeleri pas tutmuş yüreğimi yıldız tozlarıyla ovalasam parlar mı? Ahh Algos! Gece yarısı ayakbastı mı buram buram tütmeye başlar sancılar. Gölgelerle baş başa kalır akrep gibi sokmaya başlarsın kendini.

Zamandaki perde aralanır da tutmaz pencerelerin kilidi / perde gibi sallanır durur pervazdaki kurtlar içinde. Kalbim kavruluyor bak vurdukça esasını tanrılar tanrısı. Algos, tüm bedenim tutuluyor geçmişe dalıp durmaktan.

-sen bir kere öldün Algos / yeniden doğamazsın.-ölü ruhlara yeni beden biçiyorlar. Hangi ummanın kıyılarına vurmak istersin sen onu söyle bana. Sen de haklısın / içimi dışımı yamalayıp durdum yazdıklarımla. Oysa sen kendini bulduğun ızdırıp günlerini çoktan ateşe verdin. Çünkü yedi kat yerin dibinde yeşerir zeytin ağaçları / zeytini de çok seversin bilirim.

-Ahh Algos, belki dilediğin bu değildi. İki göz odada mum ışığının gölgesiyle sevişmekti istediğin. Ama sen değil miydin dağın yamaçlarında köklerini salmak isteyen.

Kaç kere dedim sana tırnak içine alma düşüncelerini. / belli ki bugün hava bir hayli soğuk orada, nefesinin kesik kesik gelmesinden anladım. Bazen benim de rüzgâr içimden geçiyor. Bak insanlar uzaya gidiyor biz seninle bu kadar zamanda bir adım öte gidemedik. Kutsal topraklarına ekmedin zeytin ağaçlarını.

Kalp atışının sesini seviyorum çünkü o vakitlerde gök kubbede nasıl dans ettiğini ben biliyorum. Bir de tanrı. Çünkü o da alkış tutuyor kendine zemheri vakitlerde / oysa ruhunda ruh üfleyen kendisi değil miydi?

Yetmedi mi yıllardır içimde çırpınıp durmaların? Bırak beni de kalbimdeki kuşlar kanat çırpın artık.

-sen ki Olympos'un ızdırabı! / çocukluğum mu dedin / kalbim yara bere içinde. Ruhum desen tarumar / dizlerimin yarasını istesem de saramaz zaman dediğin yalan... -dedim ama sana ben verme gözlerini kargalara, acı bir mayhoşlukla kamaştırıp durur dilini söyleyemediklerin. Sırtına yük yaptıkların taşı heybenden, soldurdun ruhunu aşk diye diye ... / -ama sevmek yürek işidir Algos.

-insan kendi kozasından susarak çıkamıyor. Çünkü geçmiş daima konuşur durur. Odanın küf tutmuş duvarlarına kanımla yazdım adını. Cennetten akan ırmakların sütü kanımda

cehennem azabı var. Oysa kozasını yırtan kartaldım ben de. Mum misali titrer durur şimdi sönmeye yüz tutmuş yıldızlar. Pusu kurdukça hayat, seninle savaşıp kestim saçlarımı. Herkesin bir suç ortağı vardır. Oysa kazaya bıraktığım ne çok kelimem var. Ben tüm suçlarımın bedelini seni susturarak ödedim.

-ruhunu giyin gövdeme / kıtlıktan çıkmış gibi aç ruhum / bir kelebeğin kanadında renk olmadan önce biliyorum ki evvela kozamı yırtmalıyım. Ahh Algos ahh... / -nereye savrulacağı belli olmayan bir yaprak gibi dev bir yara olacağını göremedim. Ne dersin boyar mısın gözlerimi gözlerinle. Bana, mutluluğu tanımla diyorsun? Mutluluk: yanağınla dudaklarının arasındaki boşluğa uzanıp gülüşlerinden akan damlalarda sırlıskılam ıslanmaktı kalbinin kıyılarında...

-damarlarımdaki kan sessizce çırpıyor teninin yanardağında. Gönlü bir yerden başka bir yere taşımak ne zor Algos.

Oysa kendi gölgeme basa basa gittim peşinden kalbimin. / neden Algos, neden? / neden bu zulüm birbirimize? / sen en iyisi mi tütün basta oluk oluk boşalsın geçmiş damarlarımda. Söyle Azize'ye de içimdeki çocuğu onlarca kez öldürdüler ve çok derinlere gömdüler

-gündüzlere canım yanıyor / kanım kanıyor anlamıyor ruhum bedenimi kaldıramıyor yükünü.

/ Söyle tanrılara bir daha dünyaya gelirim seçerim. / İçimde mezarı kazılmış gömülmeyi bekleyen tabutlar var. Ay battıkça uzaklaşıyor düşüncelerim yıldızlarla birlikte sönüyor gövdem. Uykunun en tatlı zamanı kızıla çalan maviye uzanıyorum. Sen parmaklarını gökyüzüne batırıp saçlarımı usulca maviye boyarken...

Düşük yapan sıcak bir rahim gibi şimdi kalbim. -ne zaman etrafımı saran ve içimi kaplayan o soğuk boşluktan kaçmaya kalksam gölgene çarpıyorum. Çelimsiz bir aşkın bel kemiği olmaya çalıştım sensizliği dahi paylaşamazken, sen payda olmayı seçtin. Filizlenmez bazen gökyüzüne ektiğin tohumlar. Ve ben kanata kanata verdiğin buse ile kalın puntolarla işledim yıldızları gökyüzüne. -gidişin öyle soğuk ve karanlık ki şimdi bir kuş kafesine gömüyorum adını. Bileydim parmak uçlarımda yaklaşır bir kedi gibi sırtına girerdim ruhuna.

-birbirimize akıtalım zehrimizi diyorsun?

Göğün kapıları kapanırken usulca gece ceplerinde dünden kalan fısıltılarını döküyor ve ben ölü yıldızları gözyaşlarımla parlatıp gelişini kutluyorum /-saçlarımı kutsayacak mısın? Bedenin ram oluyor bedenine ve gecenin kemikleri batmaya başlıyor ruhuma / siyah-beyaz bir filmi renklendirmeye çalışıyoruz. -ruhlarımız ve bedenlerimiz birbirinin üzerinden nasıl da akıp gidiyorlar sevgilim. / oraya o kurşunu sen soktun / sen mi çıkaracaksın. Şafak kızılı giydirirken geceye ağlamaklı bir arzuyla kokunu iyice içime çekip boğazıma doldurarak genzimin kapağını kapatıyorum sessizce. / sessizliğe doğru çeviriyorum kilidimi.

Kırgın bir dal gibi usul usul koparıyorum kendimi gövdenden.

/ gecenin rengini tenime işle, bakire bir yıldız dokunmayı çalışırken. Kendi ateşine odun yapıyorsun gölgemi / oysa üzerime biçtiğin kaftanın içinde öyle güzelim ki... -rüzgârın ışığını duyuyor musun Algos? Ateşin ortasında, ellerim ayaklarım bağlı göğe uzanan merdivenlerden çıkmak istedikçe yerin dibine, cehenneme doğru yuvarlanıp duruyorum. Ahh Algos, kapımızı çalıyor tanrı!

Sonra düşten düşüyorum. Elime bıraktığın kör bıçakla kazıyorum dölünden kalanları / içimdeki acıyla acıtmak istercesine yedi kat kazıyorum toprağı. Ülkemin sürgün zemherinde üryan geceye soyunurken yalnızlığımın geceyi yırttığı kartalların bulutların üzerine tünediği bir ekim →

KIZIL UYANIŞ

Kirpiğinde gelinciğin düşünü giyinirken ten ses ver
Ses ver ey yüreğinde gizil uyanışların ürpertisine mihman
olduğum
Ses ver vurmasın geceyi ayrılık...
İşıltılı büyü
Sırlıklam geçişlerin gümrah coşkusu
Ballanan taneciklerinde sıkımı kiraz mevsiminin ah
Fıskiyesi delinmemiş emilimlerin etrafında gün kurusu
eriyişlerin
sus belirtisi
Göğüs ayrımlarından inen çığlığın üzerine eğildikçe birleşen
taşkınlığı
Akıllara ziyan bakışların delip geçen delgisi ah
Şuramda sıcacık nefesin döküntüsü
Göbeğine saçılan börtelerinde yarılan çiyi güneş
tutulmalarının
Ay ışığına yakalandığımız o ilk öpücüğün damlacıklarında
karıncalanan olgusu
Avuçlarıma sığmayan dolguların parmaklarımdan sızan
ırmağı
Vadilerine sokuldukça göğüne üflediğimiz yangınların çişil
çağlağı
Suyunda çırpınan denizlerin köpüklü kanadı
Sancıyan rengin baharından dağılsın
Terimde harı
karanfil kokulu ezgilerin tiril tiril esintisi
Candan ayrılan gelişin bileklerimiz yalayıp geçen hazzı
Göz göze geldiğimiz o an'ın alevinde kristalleşen hali
saf içre yansıyışların ah
Sırtı kanatarak çıkan maviliklerin yüzünde okşanan acısı
Bel oyuğuna dokunuşları yanlara düşüşlerin
Girintilerine abandığım kafesin oylumlarından çekilişi
Kandıkça boynuna bir daha bir daha düşüşü ah
Dokunuşlarında kapanan zerrenin uçsuz bucaksız
derinliklerinden fıskırsın
Yıldız yıldız tutunsun kumsallarında salgılanırken göğüne
titreyişler
Ses ver
yanacağına bile bile şafağından çırpınarak yine sana dönsün
sevişler!

bozumunda gün ile geceyi eşitlemeye çalışırken kan ve şarap:
şeytanın el ayak çekip seviştiği saatlerde geldin.

-ah be Algos! Sıgırmıyorum yine geceye kanım taşıyor kutsal
kaseden / bir günaha yelken açıyorum köprüden aşağı /
özledim, dudaklarının dudaklarımda kabuk değiştirmesini
özledim. Örtür misin gecemi nefesimle durdurabilir misin
zamanın sesini? Düştük, gecedem zorla koparılmış karanlığın
içinde kuyruğunu bırakıp kertenkeleler gibi.

Kazan kayıyor Algos biraz odun toplamalı / tepenin
aşağısındaki kuyuya inelim mi? Uzak bir köy evinin bacasından
tütelim / yer yatağı olmadan gitmez bu dizeler.

Haydi aşkım! Tütün bas, oluk oluk boşalsın kanım.

YAKI

Geronimo'ya

Allah'ım tabiata türkü söylemeye gidiyorum
Derinden bir şeylerim eksildi
Bunu bir ezgiyle kapatayım

Dağlarını seviyorum Rabbim
Heybemde baltam keserim olmadan
Çok çıkıyorum

Modernizmin doğa poetikasını sevmiyorum

Avrupalılardan, en az tabiat kadar
Ben de nefret ediyorum

Onlar tabiata çıkmasalar iyiydi

Topladılar doğayı fabrikalara
Yetimin eşyası gibi

Fakir fukaraları da

Buna kapitalizm derler dünyada Allah'ım
Sana bile meydan okur
Bitkilerin gibi latimlerini de
Annesizlikleri, babasızlıkları yüzünden
Her düzene razı ediyor

Büyük paralara
Çatır çatır fitrat yakıyor

Ben şimdi bu tabiatla
Bir üçüncü dünya neşesinde
Onlara beddua ediyorum

Muzaffer DEVELİ

BABAM VE BEN

babam beni kızım diyerek hiç sevmedi
sahi babamın dört kızı vardı iki tane de oğlu
bunlardan birisi bendim; fakat hangisi

bir keresinde balkonda çiçeklerle yakaladı beni
bir keresinde elmalı şeker yerken gördü
kıpırmızıydı dudaklarım...
bir keresinde okuldan o almıştı beni
defterlerime hiç bakmadan

babam beni sınıfta çok unuttu
ben de unuttum kendimi sınıfta
teneffüs saatlerinde pırasa saçlı çocuklara bakardım
yağmur alabildiğine ıslatırdı sübyan bedenimi
kaçardım o rengi deniz çizmelerimle
kırıla kırıla -kıvırtarak tümseklerden,
taşlardan...

KÖRLÜK ÜZERİNE 10 AFORİZMA

Mehmet Akif TUTUMLU

1. Her zaman benimle olma, seni *göremem*.
2. *Aydın insan*: Kendi bilgi birikiminin genişliğiyle sarhoş olan değil, kendi kör noktaları hakkında farkındalık geliştiren kişi.
3. *Bilinçli insan*: Hayatın zenginliğinin ve çeşitliliğinin uzman körlüğü tarafından yutulmasına direnen kişi.
4. Gönül gözü: *İnsanca görmeyi* sağlayan bir tinsel uzuv-Modern Kapitalist sistemin insan türünden, nesnelere karşılığında, kopardığı-
5. Bir fiziksel körlük başına kaç zihinsel körlük düşer?
6. *Büyüyünce ne olacaksın klişesini* bırakıp şöyle yaklaşalım çocuğa: *Büyüyünce bakış açısı zengini olabilecek misin?*
7. *Kör sevginin* nesnesi olmamak: Değeri pek bilinmeyen bir mutluluk statüsü.
8. *Kienvari körlük*: Kendisini dış dünyadan soyutlayarak kitaplara, bilime, ideoloji veya din gibi nesne ve alanlara gömen kişinin körlüğü.
9. *Saramagovari körlük*: Umudun tükendiği bir dünyada yaşamayı kabul etmek-asıl körlük.
10. *Körlük*, zamanla oluşur: İnsanın kendi beynini kullanmama alışkanlığıyla!

Murat DALGIN

AVARE KIZ KARDEŞLER

iki suzî elmacık

bahçeleri silme tüy
son kuşları üşümekten

eski bir günü anımsar gibi

tuhaf kendini saymak belleğin dibinde
sonra aynada

doğayı değiştirirken dallar ve yapraklar
nasıl anlaşılırsa öyle

fısıldayan fotoğraflar
şurada alacakaranlık ilkyazdan
araya girenler şurada
ne çok benzemiş herkes

Gülçin Yağmur AKBULUT

GİTME

Deniz fırtınaları çağırırken sesini
kurak iklimler düştü payıma Dalya
acınnın karanlıkla tortulaştığı derinlerde
özlemin saçaklı diliyle ünlüyorum adını
gitme

Susunca dağlarda dik başlı rüzgârlar
atacağım kendimi zemherinin soğuk kuyusuna
yöneldim ölümün davetkâr yamacına usulca
vurup kapıları yüzüme
gitme

Siyah kaktüsler ekdim avuçlarımın içine
uzak şehir surlarında astım yüreğimi yüreğine
şiiirlerim lal umutlarım ağma
dön arkana
son bir defa bak intihara meyilli gözlerime
gitme

Katıksız yalnızlıklar büyütüyor hayta geceler
hırçın hayallere gebe üstü harelî özelemler
naçar bir hastanın son arzusuyla yalvarıyorum
sol yanım batık çamur tarlası
sağ yanım rutubetli harabe
gitme

Mustafa OĞUZ

2022 GÜZ DİZELERİ

1 EYLÜL 2022

Şair dedi ki
Şiirin ayak sesini herkes duymaz

4 EYLÜL 2022

Şairin kalbi açıldı
Dünya kapalı

4 EKİM 2022

İçim yandıkça
Acıyor sol yanım

*
Bir bulut ormanı gökyüzü
İçimse bildiğin çöl

*
Kara kelimeler düşüyor hep kalemden
Kalbim acıyor bu bitmeyen elemden

*
Bir yağmurda yıkansam
Temizlenir mi sözcüklerim

*
Bir türlü doğmuyor güneş
Bitmeyen bir karanlıktayız hep

Sinan KABAN

GİTTİM BİRAZ

Gittim biraz soğuk aldım
Kaloriferleri kesik evden
Gittim ev diye bana sarılan şeye
Oturup ısıttım betonu
Isındığı söylenen dünyada

Atılmışım işten
İşten atılınca
Aşktan da atılıyor insan
Düşmüşüm ki gözden
Cehennem az kalır yanında

Gittim biraz kutup aldım
Akıl durur parmağından çıkar can
Soğuk çiftleşmiş gibi betonla
Dirilse bir organ mesela
Bükülüp kırılır soğuktan

Açılır şans kapısı
Ve her şey üst üste gelir
Dünyadır burası
Bir örgütlü kötülük
Beni kiralamış gibi ısınmaya

Gittim biraz uzak aldım
Az almıştım öğün geçer
Geri dönerim sanmıştım
Baktım ki ardıma
Uzağın benden haberi yok

Eren ŞAHİN

BOŞLUK MUHAREBESİ

Kalkıp dimdik konuşan fırtınalar
ebemkuşağı talihimden yana olamaz
içimde nefes kesen boşluk muharebesi
, *para lazım çok para*, diyen hırçın ağırlar
Cem Adrian beni tanısaydı çok severdi
diyen *Nâzım*
bazı geceler kahra *Rammstein*
dinletmek gerekir -Cem darılmasın-
beyhude ve ayıptı yaşamda kalma nâralarım

, *ama bu kötülük*, repliğiyle büyüyen
kötürüm yalnızlığım
ebemkuşaklarında uçkur çözmüş
bir aşkıyon askerim,
haplı kanlı müfreze
zarafeti zahir saymış bir avuç yanılgıyı
bazı geceler kendime kendimi dinletirim
allah hiç kusura bakmasın
kâinatımı yaratan o değil
dimdik fırtınalarım!

Volkan ODABAŞ

YATAK

Akşam lambalardı,
isli bir ocakta tüten alevlerle;
duyulur bir ses -çıt çıt-
rüzgârlı evlerde
büyüdük dersiniz, hiç yorulmadık
aranır ama ne, sanki çocukça

Şimdi girilmezdi -belki-
anlaşıldı çok çok,
sarılmalarda
açsanız, doysanız;
çıkınız der, dar ve karanlık
yalnız odalarda...

Anılarda son gemiler
çekilir de bir bir, ıssız kıyılara
varsanız uzaklarda;
bir sağanaktır -boşanır-
elleriniz, yüzleriniz
siz ölünce yataklarda.

Serkan AKÇA

GİZ'Lİ

Özge'ye

Mesafe zaman kaybı
Ve ciddi bir iş şu geçmiş

Uzakta biter giz

Usulca ünledim gölgeni
Anımsadım sen sandığımı

Esritendi orda benzerin

Ezberimde üç adın var
Biri senin de bilmediğin

Unutulur şey değil özgeliğin

Nihan IŞIKER

HANİ BULUT BEYAZDI!

Bizim gezegen karanlık
Fiğanlık bizim gezegen
Gülmüyor bir çocuğun yüzü
Eline şeker tutturulmuş
Bekle sen azıcık
Bitmeden gelirim denen

Dilaver KORKMAZ

Osman Serhat Erkekli'nin
Aralık sayınızda yer alan beyitine nazirem

BEYİT

Şiir yabani bir hayvan; bir hilkat garibesidir
Onu şairler evcilleştirir
Osman Serhat Erkekli

Şair yabani bir insan; hem de en vahşisinden
Lakin şiidir onu evcilleştiren

Orhan EMRE

FATMA'NIN OĞLU

umut'a

ben fatma'nın oğlu
uzun bir yaz günü
kırık bir buğday vaktinde
içimde yaralı ruhlar

bütün bu yalanın içerisinde
dün gece sen uyurken
ateşe su verdim
-anne: ateş ve su...-

ne dehşet

ben fatma'nın oğlu
bana iki yetim günü daha bağışlayan tanrım
en huzursuz yaşam
kusurlu ömrüm: ağır ağır uzaklaşarak geçiyorsun

yeniden acılar yükleyip
bir mağaradan akan sular gibi
kendini korkuya teslim ederek
işte kapanıyor tüm kapılar

ne dehşet

Kazım ŞAHİN

YARALI GÖĞÜN YAĞMURU

kalbimdekini güneşle bölüşüp kaldım
fısıldadım kederimi bilmeyen nehre
yüzümdeki taşa bıraktığım izi
hangi yağmurdan ödünç aldın
ağır bir uyku yastığıma kilitli
inceden yağın yağmura gözlerimi verdim

kalbimdeki beklemeyi yalnızlıkla bölüştüm
kekeledi yağmur bilinmeyen bir dilde
yaralı göğün bakan bir dervişle buluştum
içimdeki boşlukta yankılanan ney sesiyle

tutulmuş ay ışığında kaç gece bekledim
kalbimin söküğünü dikmeye mi geldin
tanıklığımı yapan alıcı kuşlar
dilinizde nasıl söylenir
geciken yaralı yağmura ağıt

Erhan İKSAMUK

SEMENDER

bir an, çatlak aynanın filizlenişinde
metruk oluşumu sezdi semender
cüce görüntüsünde çanlar
işaretlenmeyi haykırıyordu azgın kalabalık içinde

Ertuğrul TİRYAKİ

ESKİMEYEN YALNIZLIK

sanki ben değilim bu
bu değil üzerime yakışan
eskimeyen bir yalnızlıkmış meğer
sade aynamdan ruhuma yansıyan

Yayın Yönetmeni : Ramis Dara
Prodüksiyon : İhsan Üren, Zühtü Engüdar - Ersin Erdem,
Zihni Engüdar ,Yalçın Oğuz.
Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü : Halim Çiftçi (Ömerbey Mah. Ş. K. Ahmet. Sok.
Fidan Apt. B. Blok. Kat: 2, D: 5- MUDANYA)
Yazışma ve posta kargo adresi : PK 68 16361 Ulucami - BURSA
E- Posta : akatalpa@hotmail.com
Yayın Türü : Yaygın süreli yayın. ISSN 1305 - 7685

Kâğıt çıkışlı dergi sadece İzmir'de dağıtımına verilmekte.
İsteyen herkes akatalpa sitesinden kâğıt çıkışı alabilir.
Yazıcı çıkışı : Selman Kırtasiye, Kuruçeşme Mh.
Altıparmak Cd., 16050 Osmangazi - BURSA

Ocak 2000'de Bursa'da Ramis Dara, Melih Elal, Serdar Ünver, Ali Özçelebi ve arkadaşları tarafından kurulan şiir ve eleştiri ağırlıklı aylık edebiyat dergisi
Akatalpa (www.akatalpa.org), şair ve yazarlarının bağışladıkları telifler ve bazı şiir dostlarının katkılarıyla yayımlanmaktadır.